

KUUSTBON

Organ för svenskarna i Estland.

Synd eller icke synd?

Redaktionen har emottagit följande artikel, som härmed publiceras, ehuru red. ej utan förbehåll instämmer i de här uttalade åsikterna. Red.

Frågan har de senaste åren varit aktuell ute i landsbygden. Enligt mångas mening är det en alldeles hopplöst syndig tid vi leva i. Går man och besöker en festställning är detta synd, går man och spelar fotboll är även detta synd, för att nu ej tala om dans, rökning o.s.v. Syndens blindskär ligga och lura i ens farvatten så tätt, att det verkligen ser hopplöst ut att kunna undvika dem och ej bli strandsatt vid första steg man tar. Det är så man verkligen kan bli ängslig, när man skall åstad och göra något, sak samma vad.

Ja, hur skall man då veta, om det är synd eller ej att göra en sak? Kan man verkligen draga upp gränser och säga att det här är synd och det här är icke synd, gör du det här så syndar du, gör du det där, är det ingen synd? Efter en smula eftertanke måste man besvara frågan nekande. Men hur då avgöra om en handling är syndig eller ej? Människan har av Naturen (av Gud, om man så vill) begåvats med ett mycket finkänsligt instrument för detta ändamål, som kallas samvetet. Det är detta, som lär henne att skilja mellan rätt och orätt eller, som termen lyder, mellan synd och icke-synd. Man kan säga, att samvetet är den röda tråden i vårt liv, omkring vilken våra handlingar gruppera sig. Det är

det, som uppdrager gränsen mellan synd och icke-synd hos varje individ särskilt. Men det kan hända, att olika samveten bedöma samma handling olika, och man står inför den vanskliga situationen, att en sak är synd för en och icke synd för en annan. Ja sådant kan hända och händer t. o. m. rätt ofta. Giva olika människors samveten olika utslag vid bedömandet av samma handling, så måste denna handling vara synd för en människa och för en annan icke. Låt oss taga ett exempel. Går en levnadsglad ungman och dansar eller besöker en festställning utan att hans samvete förbjuder det så är det ej synd, men går en nitisk frikyrklig eller annan "religiös" och gör samma sak, så är det synd (förutsatt naturligtvis, att hans samvete säger, att det är synd, vilket det i regel gör). Slutsatsen kan verkligen för många förefalla litet underlig, kanske rent av ogudaktig, men var och en, som gör sig besväret att litet närmare sätta sig in i saken, skall säkert hålla med mig. Vi se sålunda, hur vanskligt det är att sätta sig till doms över sin medmänniska. Jag ville verkligen tillråda var och en att tänka sig för en smula, innan han går och fäller ett domslut över sin stackars syndiga nästa. Litet mer fördragsamhet med varandras åsikter skulle ej skada. Man bör ej tolka sin nästas handling till det värsta utan tvärtom.

Sigurd Ring.

Kom ihåg Kulturfondens sparbössa!

Sjung, sjung!

Sedan gammalt ha estlands-svenskarna varit ett musikaliskt släkte. Nästan varje karl kunde spela upp några melodier på sin tallharpa; dessutom fanns det riktiga mästare i konsten, vilka alltid fingo spela vid bröllopen.

Mödrarna vaggade sina barn till sömn med de vemods- och längtansfulla visorna. I kyrkan sjöngos även de gamla psalmmelodierna. Allt detta har tystnat, och vi kunna bara ana, huru det ljud.

En ny tid har inträtt med nya sånger och nya instrument.

Hösten är inne, och man börjar grubbla över föreningsverksamheten, som under sommaren legat nere. Bland annat är det sångkörerna, vilka ha till uppgift att medverka vid fester och sammankomster. Det kan ju inte tänkas en fest utan sång. Om programmen vore än så mångsidiga, så bleve det ändå bristfälligt utan sång.

Det är en viss svårighet att få folk tillsammans under de mörka vinterkvällarna.

Vägarna äro långa och besvärliga. Därför sitter mängen hemma i lugn och ro och tänker. En stadsbo frågade en gång en landsbo, vad landsborna gjorde under de långa vinterkvällarna, då bio, teater och andra förströelser saknas. Landsbon svarade: "Vi sitter och tänker"! "Men vad gör ni då, när ni inte tänker," sporde stadsbon. "Ja vi sitter bara," ljud svaret. Om man alltjämt har samma åsikter om landsbygden, vet jag inte, men ett

Forts. sid. 2.

P. Byström.

Växtföljden.

IV.

I föregående artikel framlade jag ett förslag till växtföljd med treårig vall. Det går i allmänhet utmärkt med treårig vall här, det är tillräckligt provat här på Birkas. Men om man hellre vill ha tvåårig vall, så kan man ordna saken på följande sätt:

Förslag 2.

1. Träda.
2. Höstsäd.
3. Potatis.
4. Vårsäd.
5. Vall.
6. Vall.
7. Vårsäd (eller höstsäd).
8. Vårsäd.

Höstsäd kan även här säs efter vall (på nr. 7) och potatisskiftet kan på samma sätt ökas ut på skifte 8. — I fråga om vallarna blir det den skillnaden, att arealen minskas ($\frac{1}{4}$ i stället för $\frac{3}{8}$) och att kostnaden för vallfröet delas upp på endast två år. För övrigt är det lätt att övergå från växtföljd 1. till 2. och tvärtom.

I båda dessa växtföljder sår man in vallfröet i vårsäd, men skulle man hellre vilja så in det i höstsäd, så går det också bra, kanske bättre till och med på en del jordar. I så fall kan man taga något av följande förslag:

Förslag 3.

1. Träda.
2. Höstsäd.
3. Vall.
4. Vall.
5. Vall.
6. Vårsäd eller höstsäd.
7. Potatis.
8. Vårsäd.

Här har man alltså insädd till vall i höstsäd, och vallen får på detta sätt mera gott av den gödsel, som givits höstsäden. Vill man i denna växtföljd öka ut potatisodlingen, så får man sätta potatis två år å rad på någon bit. Även vid insädd av vall i höstsäd kan man givetvis ha tvåårig vall, såsom i följande:

Förslag 4.

1. Träda.
2. Höstsäd.
3. Vall.
4. Vall.
5. Vårsäd eller höstsäd.
6. Potatis.
7. Vårsäd.
8. Vårsäd.

Denna växtföljd har jag funnit använd på en estnisk lantbruksskola. Ett fel med den är i alla fall, att vårsäden kommer två år å rad, men det kan väl något förbättras genom att så olika slags växter, såsom vårve, korn, havre och ärter på olika skiften, och på det sättet få omväxling.

En del andra växter, som inte sagts något om i ovanstående diskussion, får i alla fall plats i växtföljden. Jag tänker närmast på rotfrukter, ärter och bönor, lucern, lin m. m. D. v. s. lucern bör säs på en bit, som inte går med i den vanliga växtföljden, emedan en lucernvall bör ligga i många år. Rotfrukterna säs på potatisskiftet, alltså efter höstsäden. Ärter och bönor äro vårsäd och säs alltså på dessa skiften, men helst ej på det skifte, där vall säs in. I vissa fall kan vallinsädd också lyckas i ärter, men det kan lätt hända, att den blir förkvävd. Lin kan med fördel säs en bit på vallbrottet, alltså efter den upplöjda vallen. Det finns där oförmultnad torva kvar i jorden, och det tycker linet om.

Utom de förslag, som jag här lagt fram kan man ju göra många andra förslag, 6-åriga, 7-åriga o. s. v. Jag skall kanske framdeles lägga fram några sådana förslag. Efter härvarande förhållanden tror jag dock, att de nu nämnda lämpa sig ganska bra, särskilt därför, att man lätt kan gå över till dem från en fyraårig. Jag förstår mer än väl, att i många fall måste nyodling tillgripas, om man skall kunna ha treårig vall, men det är i alla fall bättre att på förhand ha en plan att gå efter, för att sedan kunna foga in den nyodlade jorden i den gamla. Om någon är intresserad av dessa frågor, så står jag gärna till tjänst med råd och upplysningar. Vänta bara inte för länge med att ordna växtföljden, tiden är dyrbar!

FÖDDA**En DOTTER**

Elisabeth och Pelle Byström

Birkas den 24 okt. 1937.

**“Estniska spel”
anordnas 1938.**

Presidiet för idrottscentralförbundet har haft sammanträde varvid organisationen av nästa s. k. estniska spel dryftades. Centralförbundet ansåg att dessa spel böra föranstaltas år 1938. Centralförbundets åsikt skall underställas en kommitté, bestående av fyra ministrar, vilken kommitté sammanträder för att besluta om festligheter med anledning av den estländska republikens 20-årsjubileum och omfattningen av de ovannämnda spelen.

Sjung... Forts.

är sanning: nog brister det ännu i mångt och mycket.

Den, som skall anordna något, vet icke med vilka böner han skall skaffa sig medarbetare. Ofta händer det, att körledaren jämte några pliktrogna få stå i timal och vänta på en större anslutning. Och frågar man någon, varför han inte kom lyder svaret kort och gott, att han inte kunde komma. På det sättet kan det icke bliva något resultat av arbetet utan snarare förgelse för dessa, som hålla ord och äro bestämda i sin handling.

En kväll är icke mycket att offra på sångens altare, så mycket hinner var och en, hur upptagen han än må vara. Det är bara viljan, som fattas! Viljan är drivkraften till allt arbete och brister den i ett företag, blir människans hela tillvaro en olycklig sådan.

Var och en bör göra det lilla han kan här i världen, efter fallenhet och begåvning och därmed glädja sig själv och andra, vilka av naturen icke ha förutsättningarna.

Sången enar och stärker. Mätte den skalla kring Aibolands kuster och stränder som fordom!

Homo novus.

Ett hundraårsminne.

Missionären Lars Johan Österblom, "andlig och kulturell banbrytare på Vormsö 1874—1887", föddes i Björsäter, Västergötland, den 31 oktober 1837, alltså för hundra år sedan. Hans liv blev långt, han avsnodade i Spånga strax invid Stockholm den 8 augusti 1932.

Men med Österblom är även förknippat ett 50-årsminne under innevarande år; han blev nämligen år 1887 utvisad från den dåvarande ryska provinsen Estland och förbjöds att vidare överskrida kejsardömet's gränser. Om jag är riktigt underlättad, besökte han dock Estland ett par årtionden senare.

Österblom var utsänd av Evangeliska Fosterlandsstiftelsen på begäran av representativa Estlandssvenskar. Han var en verklig idealist och varmt religiös, samtidigt en mycket skicklig lärare. Ännu finnas kvar på Vormsö personer, som varit hans elever och bevara honom i gott minne.

Även var Österblom en verklig kraftkarl, som inte väjde

för några hinder. En dylik person kommer dock lätt i konflikter. Kyrkoherde på Vormsö var då Julius Nordgren, som förut varit i Gammal-Svenskby. Nordgren var en mycket lärd man, bl. a. kunde han femton språk, och han säges även ha varit mycket godhjärtad. Hans livsföring överensstämde dock icke med de principer, Österblom hyllade och han såg kanske i predikanten Österblom en konkurrent.

För Vormsö var dock Österbloms verksamhet av mycket stor betydelse. Där om vittnar ju också den för några år sedan resta minnesvärden där socknens gamla "härberge" låg. Att han till sist blev av myndigheterna betraktad såsom "mindre önskvärd utlännings", berodde på att han ansågs vara största hindret för grekisk-katolska kyrkan att erövra ön. Det var vid denna tid ryska kyrkan på Vormsö byggdes. Som bekant blev antalet proselyter i alla fall ringa — Vormsöborna höllo fast vid singamla protestantiska tro.

V. V.-I.

Birkas.

Vinterkursen på Birkas-folkhög- och lantbruksskola tog sin början den 19 okt. Från de olika svenskskydderna hade infunnit sig sammanlagt 30 elever, 16 flickor och 14 pojkar, däribland från Runö 2 flickor och 1 pojke.

Som handarbetslärarinna har anställts fröken Alma Stenholm född på Vormsö. Fröken Stenholm har slutat folkskolan på Vormsö, varefter hon en tid vistades i Finland. Sin fackliga utbildning har fröken Stenholm fått i Sverige där hon slutat Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, samt bevistat slöjdkurs på Nääs.

Svenska dagen i Tallinn.

Svenska dagen den 6 nov. kommer även i år att firas under hävdvunna former. Det blir Gustav-Adolf-vesper i svenska kyrkan kl. 1/27, varefter följer samkväm i svenska skolan där prof. Sten Karling från Tartu kommer att hålla föredrag över ämnet: Gustav II Adolf och konsten.

Sifferkaseri.

Den 27 september öppnade landsfolkskolorna sina portar för att ge vett och vetande åt landets unga uppväxande släkte under den stundande mörka och kalla årstiden. Ett arbete, som syftar framåt, har således tagit sin början. För min del ber jag få önska kraft, mod och gott humör åt lärare, lärjungar, föräldrar och målsmän. Visa nu riktigt eder duktighet och edra goda egenskaper! Jag tvivlar nämligen inte på er förmåga, och jag ser, att höga vederbörande dela min åsikt till punkt och pricka. Vi ha nämligen fått ny läsordning i år, och därav framgår, att våra barn och lärare, som höra till den mindre skocken, måtte vara särskilt duktiga, om man drar en slutsats av siffersummorna i timantalskolumnerna. I kunskap påbjudes ju, att alla landets medborgare, oberoende av kroppsvikt, hårfärg och språk, skola nå eller åtminsto-

ne ha möjlighet att nå, lika långt vid slutad skolgång. Men är man, som jag, van att tänka automatiskt och matematiskt, så kan man, vid påseende av läsordningen, lätt komma på den tanken, att flertalet av befolkningen liksom skulle behöva flera veckotimmar i en del ämnena för att uppnå den påbjudna färdigheten. Sammanlagda veckotimantalet för alla klasserna är i majoritetsbefolkningens skolor t. ex. i teckning 12 och för minoritetsskolor 7. Timövertikten i teckning i de förra utgör således 70%, i modersmålet 26%, i historia 33% i naturkunnighet 20% i gymnastik 33% och i sång 20%. För att fortfarande hålla sig till siffrorna, så torde man inte tro på vår särskilda förmåga (jag säger vår, för jag räknar också mig till de mindre bröderna) i matematik, geografi, stilskrivning, slöjd och religion, för i dessa ämnena ha vi ansetts behöva lika många timmar som alla andra.

Under samma tid lära vi oss

ett språk mera. Timantalet i detta är lika med timantalet i modersmålet, om man undantager första och andra klasserna. Följden är, att vi ha möjlighet att lära detta språk lika mycket och bra som modersmålet, och kunskapen i modersmålet, vet vi ju, skall vara lika för alla medborgare i vårt demokratiska land. Således borde vi kunna två språk plus allt det övriga lika bra som de flesta kunna ett språk och det övriga. Detta är ju en rikedom. För det är nämligen bra att kunna språk. Och om det därför under vinterns lopp känns jobbigt för dem, som nämnda sifferdivergens tangerar, så trösta er med det, att ni utöver det andra får ett språk till skänks, och språkkunskap är, som sagt, en viktig fördel.

Bjuder ni därför till att göra ert bästa och inte misströsta, så lovar jag er min odelade aktning och sympati.

Matematicus.

Dödsfall.

Den 17 oktober avlad i Tallinn fru Aina Louhelainen, f. Dahlstedt i en ålder av 74 år. Den avlidna var född i Skuru i södra Finland, i en rent svensk trakt. Sin kärlek till modersmålet och hemlandet bevarade hon troget hela sitt liv, trots att hon redan som 17-åring lämnade Finland. Fru Louhelainen vistades först i Ryssland flere tiotal år. Där ingick hon äktenskap. Senare flyttade familjen till Estland, där fru Louhelainen alltsedan år 1916 varit medlem av S. O. V. och verksam tagit del i syförensarbete i Tallinn samt i arrangemangen för alla svenska fester på den tid då hon ännu var vid full hälsa.

Fru Louhelainen sörjes närmast av 2 barn med familjer.

~~~~~  
**Luciafest** anordnas den 12 dec. kl. 5 i Tyska flickgymnasiet Kentmanni 6, Tallinn.  
 ~~~~~

Finland får mottaga not från Estland.

Estlands sändebud minister Rebane har till utrikesministeriet överlämnat en not, vari hänvisas till de intermezzon som inträffade vid Sirks begravning, varjämte estniska regeringens missnöje framföres över att i Finland under en längre tid opinionsyttringar mot Estlands statsöverhuvud och regering förekommit samt kränkande uttalanden publicerats utan att några åtgärder vidtagits för att förhindra detta.

I samband härmed frågas i noten om Finlands regering har för avsikt att väcka åtal mot och bestraffa de personer som äro skyldiga till ifrågavarande handlingar, vilka äro ägnade att störa förhållandet mellan de båda brödrasfolken.

Rättelse.

I föregående nr. av Kustbon, i dödsrunan över Schönberg från Spithamn, står det att S. företog en "fiskningsresa", — bör vara forskningsresa.

Lyckliga Luxemburg.

Fem — det är det sammanlagda antalet arbetslösa i det lilla hertigdömet Luxemburg. Förra året var antalet 29, och dock ha de arbetslösa från föregående år icke som i så många andra länder funnit sysselsättning i en jättearmé. Luxemburgs armé räknar 176 man.

I. M. S.

Våldsamma strider kring Shanghai.

De kinesiska trupperna hålla på att utrymma Tsjapei och Kiangwan och retirera mot en linje, som går mellan Tazang, Nantsiang och Sungkinang, en linje som går i praktiskt taget nord-sydlig riktning och kallas "kinesernas Hindenburglinje". Under sin reträtt spränga kineserna alla broar i luften och förstöra vägarna.

~~~~~  
**Cloströms**  
**Rostfria Kokkärl**  
 rekommenderas.  
 ~~~~~


Överum

är namnet, som garanterar verklig kvalitet å plogar och plogdelar

Glöm ej

att Ni inbesparar 20% av arbetstiden om Ni använder

ORSA vedsågblad

Efterfråga dessa i närmaste järnaffär

Tillv: **A/B ORSA Sågbladsfabrik,**

Ensamförsäljare:

Birger Olssons Järnhandel, Orsa.
 Tel. Namnanrop. Telegramadress: Järnbirger.

A.-B. LYCKES SÖNER

Fiskebäckskil,

Konservfabrik för inläggning av färsare aniovis och sillkonserver. Tel. 15.

Bästa drivkraft för fartyg

av alla slag är

Marin- J. M. June-
 motorn motorn Munkteill

A.-B. JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK

el 197, 8 7 — JÖNKÖPING — Telegr. Moto

Utgivare:
Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red

A. Stahl.

N. Bleses.

A. Aspelin.

Rüütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes	Utländet
1 år Ekr 2:—	1 år Ekr. 4:—
1/2 „ „ 1:—	1/2 „ „ 2:—

Gudstjänster.

Svenska kyrkan i Tallinn:

Söndagen den 31 okt. kl. 11 fm. högmässa, K. Nilsson.

~~~~~
Svenska Odlingens Vänners bibliotek

Rüütli 3, hålles öppet alla helgfria onsdagar kl. 7.30 — 8.30.

E. W. JUST

Blekeri-Färgeri-Merserisation

Tel. 148 BORÅS 21 48

Herdina Lindebergs eftr.

Inneh.: Anna Sultan

Stora Torget 3. **Linköping** Tel. 178
 1:sta kl. Konditoriservering: Choklad, Konfekt, Bakelser och Småbröd.

GEFLE NYA STUVERIAKTIEBOLAG

Gävle

Medlem av Norrlands Stuvareförb.
 Telegramadr.: Stowing. Tel. 277.

FENIX

Föreningsgat. 7.

DRUVAN

Engelbrektsgat. 5

Gå till den av dessa restauranger som är Eder närmast då Ni vistas i

MALMÖ

Intima och hemtrevliga lokaler.
 Omtyckta klubbbrum.

Direktion: Aktiebolaget Malmörestauranger.